

Доброго дня, шановна редакція журналу «Кіно-Театр»!

Хотів би почути вашу думку з приводу введеної урядом квоти на транслявання вітчизняної кінопродукції, оскільки вважаю вас найближчими до питання української кінематографії. Чи є сенс впроваджувати? До яких наслідків, на вашу думку, приведе це введення? Чи сприятиме вона поліпшенню становища української кіноіндустрії?

Завчасно дякую — Олександр Романишин, студент МФ НАУКМА.

Перехід кіногалузі на ринкові умови неминучий, тим більше, що стихійно він вже здійснився. Маю на увазі відлучення кінопрокату від кіновиробництва. Тобто, структури, які доносять продукцію кіногалузі, — прокат, телебачення, відео — працюють за законами ринку, фактично без втручання держави. І працюють успішно. А кіновиробництво, що належить державі, через відсутність коштів — і державних, і приватних, — занепало. Звідки йому чекати порятунку? Відповідь одна — від споживача кінопродукції. Адже споживається її нині дуже багато — це видно навіть неозброєним оком: кіоски із фільмами на відео множаться, як гриби після дощу.

Тридцять відсотків на екранах — шанс для українського кіно

Вітчизняні канали взагалі б'ють світові рекорди за кількістю фільмів на екранах (їхня якість — це окреме питання).

Як бачимо, можна тільки радіти з активності нашого споживача кіно (якість продукту — це вже інше питання). Але в цій масі ви не побачите фільмів українських. І щоб бодай якась частина коштів від реалізації кінопродукту йшла на кіновиробництво, потрібні юридичні важелі. Спробу включити ці важелі здійснено на початку 1998 року — Верховна Рада України прийняла довговиношуваний Закон про кіно (закон про кіно у Чехії, наприклад, прийняли ще 1992 року). Через якийсь час на підставі цього закону Кабінет Міністрів прийняв постанову про запровадження 30 відсотків українських фільмів на кіно і телеекранах.

Проте телеканали відразу відкинули цю постанову і саму можливість її здійснення. Протест зрозумілий, адже запровадження квоти порушує існуючий і добре відпрацьований статус кво — телеканали мають широку аудиторію і прибутки з реклами, яку вони вклинюють у показ фільмів, уперто повторюючи версію про низький глядацький рейтинг українських фільмів.

Відомо, що вихід в ефір — це діяльність, яка комерційно вигідна. Держава повинна використовувати цей ефір у власних інтересах. Держава повинна диктувати умови роботи телеканалам, а не навпаки. І користувачі ефіру повинні відшкодовувати державі за користування ним, а головне, підтримувати інтереси держави, в тому числі кіно цієї держави. Не можна сподіватися, що телеканали, чією метою є прибутки, добровільно даватимуть кошти на українське кіно. Але якщо телебачення забрало гладча з кінозалів, а отже і прибутки з прокату, на які раніше могло існувати кіновиробництво, то телебачення повинно і фінансово підтримувати кіно країни, чиїм ефірним часом воно живиться.

Проте основний аргумент користувачів ефірного часу проти запровадженої квоти — неможливість її виконати. Немає, мовляв, українських фільмів. «Квотування — шлях до самознищення, — пояснює «зубр» нашого телебачення, генеральний директор каналу «1+1» О.Роднянський, — бо якщо запровадити квоту, то, на його думку, через відсутність українських фільмів один і той самий український фільм доведеться б показувати 74 рази на рік.»

По-перше, хто встановив кількість показу фільмів на рік на телебаченні, крім самих телеканалів? У Франції, наприклад, захищаючи інтереси кінопрокату, у вихідні на телебаченні взагалі не дозволено показувати фільмів.

По-друге, чи є квотування шляхом до самознищення? Звернемось до фактів історії. Вперше запровадити квоту Великобританію спонукала поява американських звукових фільмів. Мову американських фільмів англійці не могли витримати — навіть в палаті обшин залунали голоси, які закликали захистити англійську культуру від деморалізуючого впливу американського кіно. В результаті здоровий глузд переміг, і 1929 року вийшов закон про квоту, що зобов'язувала кінотеатри демонструвати англійські фільми. Це оживило національну кінематографію: якщо 1926 року виходило в рік 26 фільмів, то 1929 — 128, а 1933 — 159; в цей період виходять фільми О.Корди, які мали світовий успіх, почав свою кар'єру в кіно А.Хічкок. 1939 року прийняли новий закон про квоту, який передбачав на екрані 25 відсотків англійських фільмів. І 1950 року було запроваджено квоту 30

відсотків. Англійське кіно, яке сьогодні має значні успіхи і відомі в світі імена, очевидно досягло цього завдяки тому, що держава забезпечила підтримку свого кіно.

Ще один приклад — Італія. 1936 року держава почала надавати допомогу власному кінематографу — аванси, кредити, премії. Крім того, для італійських фільмів було створено привілейоване становище в прокаті — запроваджено квоту на італійське кіно спершу на 30 відсотків, потім — на 50. Було встановлено державну монополію на імпорт фільмів. Всі ці законодавчі, організаційні і фінансові заходи мали на меті оживити італійське кіно, зробити його конкурентноздатним. І якщо 1937 року в Італії випускали 37 фільмів, то 1940 — 86. О тій порі було засновано Міжнародний кінофестиваль у Венеції. Саме завдяки підтримці національного кіновиробництва й виникло менше як через 10 років таке яскраве явище як неореалізм (італійські фільми йшли на екранах багатьох країн світу), який згодом трансформувався в потужне авторське кіно Ф.Фелліні, Л.Вісконті, М.Антоніоні, П.П.Пазоліні.

Приклади європейських країн можна продовжувати. Але вже з наведених зрозуміло одне, що держави відстоюють інтереси свого кіно, надають йому пріоритет — як би не протестували з цього приводу комерсанти від кіно.

Отже, зрозуміло, що запровадження квоти — дуже потрібний крок, який надає шанс українському кіно. Питання — як цей шанс використати. По-перше, показувати є що. Запасу вітчизняних фільмів в Україні, за інформацією заступника міністра культури і мистецтв Г.Чміль, вистачає на два роки, навіть за умов інтенсивного насичення телеефіру кінопродукцією. По-друге, частка коштів від прибутків телебачення повинна йти на рахунок розвитку українського кіно, на кіновиробництво. Як правило, в інших країнах акумулює ці кошти Фонд розвитку кіно — він в Україні вже створений. Тут повинна зробити крок держава — визначити і встановити той самий відсоток (начальник управління кіно Міністерства культури і мистецтв України М.Мазяр вважає, що вистачило би 5 відсотків, щоб оживити українське кіновиробництво).

...Поки що картина така. З 12 по 28 жовтня 1998 року на 21 телеканалі в Україні було показано 900 назв фільмів. З них тільки 22 українських. От вам і постанова про квоту.